

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetni helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner - Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kívántató példányok irant csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny folyótetik a pontosan közöltetik.

FOGLALAT: Magyarország és Erd. (nemesség; nemzeti színházi újdonságok; országgyűlési közlemények; Komárommegye: az országgyűlési utasítások munkálkodása; Somogy megye: határozatok és utasítások az országgyűlési tárgyak körül; Esztergom megye: tisztújítási határozatok; kikelés a követek ellen; pótlékutastási pontok; Verőce megye: törvénytelen buzás a latin nyelv mellett; 'sa't.)

Ausztria (Ragusában földindulás; görög lázadás fölötti elmélkedések.)

Amerika (Mexikóban külföldi áruezkek bevétele alátámasztott.)

Spanyolország (Zurbano a kormányhoz pártolt; választási eredmény Madridban; Ispor-összeesküvés a fővárosban.)

Anglia (Mihály moszka nhg Londonban; O'Connell növekedő zajjal folytatja izgatását.)

Franciaország (Tudományos küldöttség Panamába; vélemény O'Connell legújabb nyilatkozatáról; Montpensier hgt beteg.)

Görögország (a' esend helyreállott.)

Egyiptus (sennaari viszonyok)

Orosz és Lengyelország (a' moszka ezár nem megye Wosnessenszkbe.)

Külföldi elegyhir.

Értesítő

Magyarország és Erdély

Öcs. 's ap. kir. f. ö. aug. 1sején kelt legf. hártzatában Bosics Miklós, nádor 12. sz. huszárezr. őrnagyot, magyar nemességgel díjmenten legk. főruházni méltóztatott. —

(Nemzeti színház.) Pénteken oct. 20án bér-folyamban először „Vén Sas”. Eredeti bohózat 4 felvonásban; Gaaltól zenéje Szerdahelyitől. Az utolsó felvonási egészen új a' balaton-füredi sétátért egész látkörével ábrázoló disztivényt festette Neefe Herman. Szombaton oct. 21én Konti Károly rendező javára, bérletszűnéssel: „Bál-éj” nagy opera 5 felvonásban Scribe után fordítá Szerdahelyi. Zenéje Aubertül. Az álar-czos bálban Veszter ur társival a' jutalmaztatandó iránti szíveségből részt veendnek.

Országgyűlési közlemény.

Folytatása a' 71k kerül. ülésnek. Szóló négy kérdést kívánna fölteni 's tisztára hozni. a) A városban állandón lakó nemes a' kir. adón kül, minden házi adóban részüljön é? 's ha ez utóbbi nem pártoltatik, legalább polg. birtokától fizessen. b) A házi költséghez járuljon é vagy nem némelly tekintetekben c) ha igás és más nemű jószágá legelőre jár t. i. városira és d) kérdés alá jönének adóra nézve a' curiak. Kik pártolák, még néhány okot mondának; különösen: ha nemes városba megy lakni, számos ok, mellyek nemesi kiváltságai mellett állanak, megszűnik. És hogy a' magyar nemes, ha városba megy lakni, fizessen: erre egy szóló Lombardiáb. történt példára is hivatkozott. Igaztalanság volna a' nemesre nézve, városi kényelemért nem fizetni. — Nem is a' város, hanem a' nemesség érdeke kívánja a' fizetést, mert azon pár száz forint nem is nagyban neveli a' város kaszszáját. Így nyeri meg a' nemesség a' városi lakosok jó indulatát 's így szeretik ezektől. Bizonyos megyének falujában lakó egy nemesi család, maga kérte kérelemlevélben a' megyei bíróságot, hogy ő azon falubani lakásáért adó alá vettessék. Ki valamely társaság javával él, igazságos hogy annak terheiben is osztozzék. Egy m. követ tudományos rendszerben mondta el az adó szokott neveit 's tárgyait, mellyek alkalmazása a' körülményeknél fogva lehet hasznos 's károsis. Ha ki városba megy lakni, magának tulajdonítsa, 's fizessen. Városban a' kereseti adót mindenki fizeti. Falun szegényebb a' keresetmód, kevésb a' kényelem, városban mindegyik kedvezőbb 's nagyobb: tehát fizessen a' nemes ha oda megy lakni. Mind ezen vélemény szónokai azonb. a' hadi adót semmi esetben sem értik városi nemesre kiterjesztetni; curiáktól is csak házi adót értettek. Volt ki elfogadta ugyan, de szavazatát az adórovatokra fön-tartá, katonai szállásolást, deperditákat 'sa't. semmi esetben nem vállal el. Három k. városi követ vitatkozás közben fölvilágosítást tett, a' városaikban gyakorlatos adó 's adóztatásra nézve Első l) hogy városában személyes adó akákkire nézve is ismeretlen. Igazságtalan hogy némelly k. város portáinak számánál fogva többet fizessen, mint némelly nagyobb megyék kevésb portáiknál fogva.

Másik kettő leginkább az elsőnek előadásában osztozott. Tovább városaikban eddig is fizettek a' nemesek is mesterség, kereset és polgári birtok után, sőt legelőért is. 'S ez igazságos: mert ki mint veszi a' hasznát úgy részesüljön a' teherben. — Az adónak, királyi és más neműre osztása bizonyos városnak még kárára 's hátralepés lenne, mert ott mindenki, nemes és nemeses fizeti a' polgári adót. A' curiákra nézve rendelkezzenek a' KK. és RR., — mert ezek okozták már mu t hét óta az izgagát; bár csak 3 vagy négy városban vannak: mégis 17 város ügyét hátráltatták 'sa't. Az adónak különböző nevei, tárgyai, felosztásai és alkalmazásának fejtegetése közben, voltak kik csak a' nemes személyének 's curiának adó alá vettetésében nem egyeztek meg; jelesen: egy m. követ, szavazat alá bocsátotta volna a' tárgyat, mert úgy hitte, hogy ezen sokban a' curia és nemes személye nem értetnek; de miután 3 m. követ szélesb térre vitte a' vitatkozást, minden okoskodás mellett is kijelenti, miként ezek adó alá vetésében most sem egyezik meg; polg. vagyontul, keresettől, mester-ségtől, korcsmai haszontól, legelőtől, annyival inkább ha eddig is fizetett, fizessen ezután is a' nemes. Egy ker. követ: a' magyar nemes sem városi, sem megyei, hanem m. országai nemes; de ha adó alá vettetik, akkor lesz igazán sem városi, sem megyei, vagy városi is megyei is — amphibium. T. i. ha megyében lakik: nemes; ha városban: nem; kerületében is vagynak, de személyes adó alatt nincsenek. A' nemesnek is meg kell adni az övét, el lehet azért a' czélokot érni. A' nemes nem ide genitni, hanem édesgetni van szükség a' magyar városokbani élethez. Ezek után, azon kérdésre: „a' város határában levő nemesi curiáktól fizetni kell é házi adót, azok fizessenek é domesticát vagy nem? 25 megye 21 ellen” nemre szavazott 's a' többség elnökleg kimondatott. Midőn a' 21k kérdés: „fizessen é a' nemes személyes adót a' domesticába vagy nem?” feltetett: egy m. követ a' szavazás ellen ismét beszédet tartott: ova-tosnak kell lenni ugy monda' kérdésekre nézve. Mert ha ezen általános kérdés, nemre talál eldőlni, a' győző többség ezt, a' kereseti adóra is kiterjeszti. Elsőben is azon kérdést kell tehát eldönteni: vajjon a' nemes fizessen é polg. keresetétől vagy nem. Szóló ohajtja, hogy „igen” mondassék ki többségnek szavazat nélkül; ki talán meg nem egyezik benne, álljon föl 's mondjon el-lene. Ohajtja ezt azért is; különben rosszabb tesszük a' kir. városok sorsát az eddigé, mire pedig küldőink fölneom hatalmaztak. Ha pedig szavazat alá kívánják a' KK. és RR., vitassuk meg előbb jól az egész tárgyat 's értsük meg egymást. Igazság eszméjénél fogva nemes polgári keresetét nem üzhet fizetés nélkül, 's ezt minél gyakrabban tenni engedtetik, annál inkább nő a' városi lakosoknak a' nemesek iránti gyűlölsége. Más m. követ: eddig sem lett volna többször a' következés, ha e' tárgy megvitattatott volna. Igaz, hogy minden utasítás kötelezi a' követet, mint mondák többen, de szóló szerint, az utasítás szellemének alkalmazása a' követ egyedi lelkületétől, akaratától függ (többektől nem helyeslés, sőt rosulás) 1832/ban a' nemesi birtok elkülönöztetett az urbéritől 's ez adó alá vettett, s következetességből mi-ért ne mehete a' jelen országgyűlés tovább. Más m. követ: igen nagy mesternek tartja azt, ki a' curialis tel-kektől járandó terheket megkülönböztetni 's felosztani tudja. A' szavazást nem ohajtja, de kívánja azért, hogy benne az elme végtelenségét csudálhassa, mi szóló vélekedése szerint ugyan mégis csak véges. Az urbér hozatalakor kimondatott, miként az azért történik, hogy a' jobbágy sorsa a' multnál rosszabb ne legyen, 's ezt szóló ide is alkalmazni szeretné. Mint fér össze igazság-gal hogy a' nemes, kir. városban, üzheti mester-ségét 's mint a' here éldelheti a' kényelmét? Ha 1832/ban colonialis nemes adó alá lehetett vetni azért, mit nem bir, nem látja át, miért nem lehetne most a' városi nemes azért a' mit bir. Hiszen, hogy kereseti adót fizessen azt szinte kérdés alá sem lehetne venni. Ne legyünk illusióban hogy nem fizetünk, fizetünk mi több tárgytól. Szavazattal nem sokat gondol, mint nem azzal is ha a' tárgy megbukik; mert az illy igazság, vita megtermi eredményét, ha megbukik is, előbb utóbb, és ez eredménytől

nem tart ha későbbre marad is. Ha akarják, szavazzunk; lássuk meg, magunk is mit akarunk, nyugtassuk meg ezzel is a' várakozó városokat is. Egy városi követ e' vita közben kéré a' RRket, hogy ha jelen sok megbuknak, vonják vissza határozatukat is arra nézve, hogy városi nemes, városi bíróság választásába befolyjon. — Egy m. követ: itt semmi kérdés, semmi tárgy gyalazattal nem bélyegeztethetik; mindenki utasítását 's meggyőződését mondja ki, mert egy megy. követ előbb mondá hogy a' szavazás, illy kérdések eldöntésére talán a' leggyázatosabb mód, mit egy városi követ ismételt. Az elnökség, kétszer akará kimondani ugyan végzésül az „igen”re; de egy ker. követ szava 's többek akarata után, föltétetvén a' kérdés: „polg. keresetmódja után, a' városban lakó nemes, adózzék é vagy nem?” 37 megye 6 ellen „adózzék”ra szavazott. Két megye régi gyakorlat megtartására szavazott; egy pedig úgy értetvök-sát szavazás után, hogy ha városi curialis telken gyakorolja a' nemes keresetét, attól ne fizessen. Szathmár, Nyitra mint máskor is, nem szavaztak; Bács nem volt jelen. Az egyházi rendnek egy tagja, midőn imént szavazásra szólítottatott, kérte a' KK és RRtől azon jogi méltányosságot, hogy mindenkor szólítsák föl az egyházi rendet 's ne mellőzzék, mint tegnap történt. Szavazás alatt több követ komoly 's elmés okot ada szavazatára nézve, mellyek közül nevezetesbek: a) előbbi szavazatkor mennyiben igazságtalan hogy nemesi curiát város-tól fizetett országba őrizzen: igen. b) utóbbi szavazatkor: minthogy a' nem fizetés nem a' szegény nemességnek, melly a' városokban curiát nem bir, hanem a' gazdagoknak kik birnak, javára történik: igen. c) 3. mint-hogy az egalité még honunkban éretlen gyümölcs, mig megérnek: nem. d) 4k hogy az egalité gyümölesse megérjék: igen. e) 5k?

LXXII. ker. ülés oct. 6kán. Eln.: Abaffy, Kiss; jegyző: Szentkirályi; naplóíró: Botka; kezdete reg. 10. vége egy ór. d. u. Miután a' verifcat. választm. jegyzője fel olvasta Szeben város ujdón választott követének credentialisát, egy m. követ pedig utasításánál fogva gr. Kornis Károly meghívását indványozta: a' tegnapi tanácskozás 's vita közt szavazás alá kitűzött 21k kérdést, t. i. fizessen é a' nemes személyes adót a' városi domesticába vagy sem „az elnök fellette. Ekkor egy városi követ kérte a' RRket: miként, legalább a' városi kényelmek édeletereért rendeljék hogy fizessen a' nemes is, mint világítást, járdákért 's ne kívánják hogy a' polgár ingyen örködjék a' nemes fölött. Az ellenkező nem is férne össze a' magyar legislatio lelkületével. Ha a' curiák polg. természetű földekkel vagynak körül véve, a' felügyelést kívánó költségeket fizesse a' nemes is. De a' men'esség visszaélésre is adna alkalmat, káros is lenne a' városra nézve, mivel egy curialista, curiájába több mesterembert fogadhat. Kérelmét annál inkább teljesíthetik, mivel már tegnap kereseti adófizetés alá rendelték a' nemeset. Még kettő pártoló, egyik a' kérdést legnagyobb általánosságban kíváná fölvetetni szavazás alá, másik azt, mi alól a' nemes fölmenték, mint koronázási subsidiumot, nem tartja adónak. Ugy hiszi, miként senki sem fogja mondani a' RRdek közöl hogy nemeség a' városban ingyen vegye a' hasznát. Ezek után egy m. követ emlité, miként kereseti adó alá vettetésén már a' városi curialis nemesek, az lenne eldöntendő: hogy személyes adót is fizessenek é vagy nem: szóló egyébiránt jelen 83. §. egészen kihagyná, 's a' mit személyi adóul kellene fizetni, más rovatba tenné. E' gondolat 's kijelentés vonalán egy más m. követ ugy nyilatkozott, miként a' fejadó némi keleti képü és sötét századok maradványa levén, a' mennyiben igazságtalan 's aránytalan is minthogy semmivel bíró napszámos, kinek minden vagyona keze épségében áll csak annyit tartozik fizetni, mint a' legnagyobb birtokú dú: egészen mellőzné most azt, és szavazat alá nem bocsátná; a' városokra magokra hagyván hogy vessék ki más nemében 's rovatában az adónak. E' nyilatkozat után a' többfelé ágazó elvekből, mai tanácskozás egész idejét elfoglaló vita, többször több fordulatot vett, 's különböző terekre vezetett. Kettő ezen tárgyak 's kérdések közül, mellyek, eldöntésére szoritkoztak, annyi sok elv, kérdés 's módosítások

hatja meg, de ha ez így nem volna is, 50 éves usus áll a papság ellenében, már pedig Verbóczy szerint az egyházi elévülés ideje 40 év, és így csak 10 évet késett a papság a v. házassági áldás elleni fölleptében. Tör. tiltja hogy a v. házasságoknak akadály tétessék, úgy de lehet é annál nagyobb akadály, mint midőn az orsz. tisztviselő parancsolja, hogy az eddigi szertartás megtagadatasával kárhóztatassék az illető lelkészek által a v. házasság? Primás ó hgsége e' teremben tartott beszédében megismerte, hogy az első püspöki körlevelekből azt lehet gyanítani, hogy azok a v. házasságok megakadályoztatására számították 's így törvénysértők, és még is sajátjává tette 's az egész egyházi renddel sajátjává tette a' törvénysértés gyanujába keveredett körleveleket. Ha a' pápai brevek, törvénysértő oldala kihirdetett, miért nem azon oldala is, mely a' jövőnek némi biztosításul szolgálhatna. A' clerus a' törvényt megsértette egyszerűen mind tiszteletlenséget tanított a' törvények iránt, midőn a' törvény-engedte v. házasságokat isten és természet elleni bűnnek bélyegezte. A' volt roznayai püspök minap eltagadta, hogy ő roznayai püspök korában a' vegy. házasságok iránt körlevelet bocsátott volna ki 's e' részben tanubizonyoságot tett mellette az ő roznayói püspökségében felváltott utódja: pedig itt kezembem a' körlevél, mely így kezdődik, „S. J. B. Isten könyörületességéből roznayai püspök 'sat. A' tisztelt clerusnak és a' roznayai püspöki kerület híveinek üdvösséget és atyai áldást. Végén ez. kelt Pozsonyban, országgyűlés alatt május hava 9én az urnak 1839dik püspökségünk 6dik esztendejében János püspök.“ Tartalmát egészen felolvasni mellőzöm. Legyen elég a' körlevél tartalmából a' v. házasságokra vonatkozó e' néhány sort említnem „szokásba jött, ugymond, a' catholicus és eretnek házas felek közt azon istentelen egység, hogy a' fiu az atya, a' lyány az anya vallását kövesse 's ekképen a' keresztyén nevelésnek gyászos veszedelem készül, nyilván ellenkezően a' kath. vallás alapigazságával, mely minthogy egyedül szent, egyedül igaz, egyedül isteni, a' többi hitvallást megveti; nem is engedheti meg, hogy az ő tekintete által szerkesztett házasságból olyan gyermekek növekedjenek, kik a' krisztusnak nyájához nem számlálhatnak.“ A' reversalis mint törvény elleni, vagy ha úgy tetszik, törvény kívüli szokás kárhóztatása e' ténnyel egyenvonalba nem áll tható. Szerzett e' a' magyar clerus jó egyetértést midőn a' férj és feleség, polgár és polgár közt választófalat állított fel? Ugy hiszem nem a' clerus által követett ut az, mellyen e' hazában közegyetértést terjeszthetni. A' főpásztori körlevelek előmozdították e' az erkölcsiséget? korán sem, mert a' h' nem tulbuzgás, a' házasságra nézve pedig a' legrosszabb szolgálót tevék midőn egy 3ik s' emélynek közbejárását eszközlék. Vannak országok, hol a' status igen keveset ügyel a' vallásfelekezetre 's ezekben tagadhatlanul szabadabb az egyházi mozgás; de nem is igényelhetni annyit a' clerustól, mint nálunk, hol a' clerus az ország első statusa, vagyonnal 's magas hivatalokkal ellátva vette át kezébe az ország legnagyobb kincsét a' vegyes házasságot. Milly könnyű lett volna elejét venni a' bajnak, midőn még csak két püspök ke dé hitegetni az egyenlenség magvát, nem történt energicus föllépés, 's mi lett következése? eláradt az egyenlenség egész hazánkban. Kívánjuk tehát a' placetumot jövőre országgyűlés elé terjeszteni. A' pörök felkérése 's vissza nem küldése a' bírói 's felügyelési jog összezavarása, küldésenek tehát vissza a' felkért perek. Mi azon vegyes házasságok 's az azokból származott gyermekek sorsát illeti, melly v. házasságok megyei rendeletnél fogva nem kath. lelkész előtt köttetnek, ezekre nézve mondja ugyan tegnap egy n. m. püspök ohajtását, mikép a' hit ne vonassék el a' szeretet departamentumától, de a' szolgabíró előtt kötött egységet törv. házasságnak nem ismerheti el. Tudja meg tehát a' n. m. püspök, hogy azon házasságok, mellyekre ezéleznél látszott, nem szolgabíró hanem prot. lelkész által köttetettek össze; mert imezek a' zólyomi határozatnak végzavai „az illető megyei evang. lelképásztorokat ezen nel rendkívülieg 's ideiglen felhatalmazzuk, hogy mind a' folyamodó, mind időközben náluk jelentkező 's vegyes házasságra lépni kívánó személyeket szokott egyh. szertartások mellett a' templomban ünnepelesen és szabadon összedhassák, a' kath. nő azon esetre, ha őt az illető plébánus szokás szerint háromszor kihirdetni, 's e' felől bizonyáglevelét kiadni nem akarná, ugyanezen 3szori kihirdetéstől most akkorra fölmentvén, illy esetekben pedig teendő intések 's kiadandó felhatalmazások az előbbi határozat folytatában elnök alispán urra bízta, 's minden e' részbeni felelősséget a' KK és RR ünnepelesen magokra vállalván.“ Tehát világos, hogy a' hit nem ellenkezik a' szeretettel, sőt a' hit azt tanítja, és a' breve is azt mondja, hogy a' v. házasságok érvényesek. Szomorú dolog, ha úgy magyaráztatik az alkotvány, hogy a' mit a' főrendi tábla mult országgyűlésen elvetett, azt ismét vesse vissza, mert így ma holnap megakadnak a' gépkerekei; az még rendén van, ha a' felső tábla az alsó táblának sietését mérsékli, de mikor a' nemzet kívánja, mert most már csak jobban meggyőződhetünk róla, mint még mult országgyűlésen hogy igazán a' nemzet kívánja az orvoslást, azért ismét elvessük-e az ügyet csak azért, mert már egyszer

elvetettük? Fractiónak mondatik az, melly sérelem-orvoslást sürget, igen de ezen fractio a' nemzet! Melly országban a' vallás összhangzásban nincs a' statussal, az gyenge; a' melly status kimondja azt, miszerint neki nem szabad vizsgálni, hogy az egyházi személyek mint hivatalnokok cselekedetei egyeznek-e a' törvényvel, az megassa magának sirját. Köv. 3 szónok közül egyik sem lát sérelmet a' v. házasságoktól történt áldás megtagadásban, sőt egyik családijának okául éppen a' v. házasságot tulajdonítja. A' másik különbséget kívánt tétetni e' kifejezések közt, matrimonium in iure et matrimonium suscipitur; a' mennyiben az első világi, második egyházi, és a' szent székét oly ki-rekesztőleg illető, hogy abba senkinek semmi befolyása nem lehet. Szólót éppen az győzi meg, hogy az áldás megtagadásban semmi sérelem nincs, mert az előre járt két püspök tettét az egész magyar clerus helyeselte, a' mennyiben azt magáévé tette, a' 3dik pedig azért nem látja sérelemnek az áldás megtagadást mert a' törvény csak azt parancsolta: Coram parocho nem pedig per parochum, már pedig a' törvény betűjéhez kell ragaszkodni. Mi a' felszázados gyakorlatot illeti, az olly gyakorlatot, miről a' törvény semmit sem szól, törvénysértés nélkül akármikor meglehet szüntetni. Egy szónok arra hívá fel a' clerust, hogy miután sem meg nem akarja áldani a' v. házasságot, sem templomban nem bocsátja őket: hanem szobában, pitvarban köti össze őket, engedje át a' v. házasságok összeköttetését a' protestans lelkészeknek; egyébiránt szóló csudálkozását nyilvánítja, hogy midőn ezek minálunk történnék, ugyanakkor a' földai püspök és rajnai primás a' v. házasságokra nézve a' viszonság elvét állították fel, sőt a' magyar püspökök közül is találkozott férfiú, ki a' primási körlevelet nem helyeslé. Végül azon ohajtását fejezte ki, vajha a' magyar papság a' francia papok példájára az ország és egyház függetlenségét a' romai szék ellenében olly dícsően fen tudná tartani, mikint eddig fentartott. Szóló egyébiránt a' KK és RR javaslatát pártolta. Kétszónok nem annyira védé mint inkább dicseré a' clerust, hogy annyi buzgóságot fejtett ki a' v. házassági kérdés tisztára hozatalában, akkor érdemlene a' clerus igazán megtámadtatást, ha körleveleket nem bocsátott volna ki az aggodás megszüntetéséül, midőn Európa egyéb országait komolyabban kezdé ez ügy foglalkodtatni. Most pedig alkotvány-felforgatás nélkül, a' püspököket, mint első statusát az országnak, szavazási jogától megfosztani nem lehet, nem szabad. Az ap. és alkotványos királyt szinte nem választhatni el egymástól, mert királyunk alkotványos kötelességei közé tartozik a' hit 's vallásosság fentartása, mi nélkül a' polg. törvények sem szolgálhatnak elég biztosítékul. Azon házasságokra, mellyek nem kath. lelkész előtt történtek, mondassék ki, hogy polgárilag érvényesek, egyháziilag pedig re-copulatio által érvényesíthetők. Egyébiránt a' szónokok a' főispáni indítványhoz járultak. Mondatik, így szól egy gróf, nehéz a' választó vonalt az egyház és status közt kijelelni; ezen azonban már segített a' clerus, mert a' dogmatikai sánctot annyira tágitotta, hogy az már a' világi körbe vág 's így maga mutatta meg a' világi aknak, hol van a' bejárás. Az áldás megtagadás kérdése legkényeseb, mert úgy értem egy m' gróftul mikép a' Krisztust tagadja meg, ki az áldást megtagadja, minthogy Krisztus urunk kereszttára feszítve még ellenségit is áldá. Midőn a' clerus az áldást megtagadja, egyszerűen mind szükségtelen 's fölöslegesnek nyilvánítja azt. Az áldás megtagadása a' szülei legszentebb jogba vág, engem is megáldott isten mond a' beszélő gróf gyermekekkel 's tudom mit tettem 's mit teszek boldogságukért, hogy emlékezetemet tisztelhessek; de én e' részben sem Romától sem a' clerustól nem várok semmit. Nem szeretem én azon elnevezést, miszerint a' pap magát pásztornak nevezi, mert a' hol pásztor van, ott a' nyáj sincs messze. — Az illy elnevezés ama gyöngédebb viszony fogalmát egészen kizárja, mi szülek és gyermekek közt létezik. Sajnálom, hogy a' clerus az által is gyengíti tekintélyét, miszerint felszázados szokását szükségtelennek vallja. Én azt kívánám, hogy ez ne csak a' naplóban maradjon, hanem hirdesse azt a' clerus mindenfelé, mint szinte az se maradjon csupán a' naplóban, hogy mit ért az isten és természet elleni bűnön, mert igaz azon diák mondat „optimus interpres verborum quisque suorum“ ámbár tudjuk; mikép nem régiben némelly polgártársinknak még csak annyi sem engedtetett meg, hogy saját zavaik értelmét megmagyarázzák. Kívánatos hogy primás ó hgsége magyarázata minden felé terjedjen. A' régi korból egy példát hozok fel, névszerint Herostratusét, ki nevet és dícsőséget szerzendő Diána templomát felgyújtotta, ezélt ért ugyan tettével, mennyiben nevet vivott ki magának, de a' dícsőség a' név mellől elmaradt, és Herostratus a' régi mint újabb kor eszevesztettnek tartotta 's tartja. Nem régiben R. j. na mellett egy más Herostratus tűnt fel, ki szinte égő fátylát vetett a' természet szent templomába, példája csak hamar követőkre talált 's a' t. (Ismét előlki figyelmeztetés) Köv. szónok a' többek közt azon csudálkozott, mi lehet annak oka, hogy a' clerus, jóllehet husvétkor még élettelen tárgyakat is szokott megáldani, a' v. házasságok megáldását még is annyira vonakodik. A' dogmához makacszkodás 's szóló ránt hibáztatás szóló brevét illetőleg a' kormányt szint úgy mint ó hgségét 's ezt azért mivel 50 évi gyakor-

lat után ellenkezőt tanít 's a' t. Az ezután szólottak egyet kivéve mind a' KK-t és Rket pártolták. Egy többi közt azon reményét fejezé ki, hogy miután szavazatától tetteleg megfosztani nem lehet, nem szabad 's nemis ezé az; elég szerény leend a' clerus szavazásjától ezuttal minden további következtetés nélkül önként elállani. (e' felszólítást előlki észrevétel követé) Most egy főisp. bár j. uta szóhoz beszéde töredékei ezekben pontosulnak össze: Az áldás megtagadásban sérelmet nem látni részéről lehetetlen, bár mint akarnék is kedvezni jelen esetben a' clerusnak, dícséretére legfőlebb is annyit mondhatnék: hogy előljárójának engedelmessékedett. De annyi bizonyos, hogy bizos terrenumon mi sem állunk kik sérelmet látunk, a' mennyiben apodictice nem szólhatunk, a' honnan egyikünk a' „Coram parocho“ a' másik ismét a' „ne impedimenta ponatur“ törvény kifejezésében látszik lábát megvetni akarni. Itt hát a' törvénysértés inkább csak subalternus kérdés! Annyi az ok panaszra 's felajdulásra. A' panasz legfőbb okát abban találom, hogy a' clerus 50 éves gyakorlatától elállván, olly ingerültséget okozott a' hazában, mit mint tényt tagadni nem lehet. Tegnap egy nm. püspök igazolni akarta volna ugyan ezen 50 éves gyakorlat megmásítását, de igazolásában ha tagadhatlan is az egy részről, mi szerint a' törvény a' törvényhozás magyarázhatja, más részről az is bizonyos, hogy miután a' clerus 1791: 26 t. cz. nyomán 50 évig mindig megáldotta a' v. házasságot, a' törvényt kötelezőnek vette magára nézve 's attól magoktából el nem állhatott. Ezen eljárását a' clerusnak azzal sem igazolhatni, hogy a' megyék is magok oltából mondották eltöröltetnek a' reversalisokat, mert azon kívül, hogy a' házasságok ezelőtt reversalis nélkül is gyakran megáldottak, azt sem lehet ám tagadni, hogy ha a' megyék törvénysértést követtek volna is el, azzal a' clerus törvénysértése sohasem igazolható. Én még leginkább tudnám igazolni a' clerus lépését, ha azt a' pápai breve következtetésben tette volna. Am de ha emlékezetem nem csal, a' magyar clerus előbb lépett fel és tagadta meg az áldást, a' brevét pedig azután szorgalmazta. Milly szép lett volna a' magyar clerustól, ha ismervén hazánk körülményeit, előbbi állásában nyugodtan megmaradva, beárta volna a' pápai brevét, 's ekkor bonyolult viszonyunkat szívére véve, egy szerény demonstratioval járult volna a' szentségéhez a' pápához, hogy a' breve kihirdetése által okozható keserű poharat ha lehetséges távolítaná el a' magyar clerustól. Akár engedett volna a' pápa e' kérésnek, akár nem; annyi bizonyos, hogy a' magyar clerus maga ellen ingerültséget semmi esetre sem fogott volna okozni. Hogy valaki a' clerus tagjai közül azt monddta volna, miszerint az áldás szükségtelen, ezt én nem állítom, mert így nem értettem, annyit azonban egy nm. püspök beszédéből kivehettem, hogy az áldás szerinte nem egyéb, mint egy fény feletti azon nyilatkozás, hogy azon tény az egyház sajátjának ismeré. Nem akarok ugyan tanácsot adni, de lássuk mikint fognak a' dolgok állani. Történjék áldás vagy nem, v. házasságok minden esetre fognak történni, mert a' szenvedélyek e' részben keresztültörnek az akadályokon, és ha a' v. házasság áldás nélkül is boldogok lesznek, ennek tapasztalása nem fog e' sokat azon meggyőződésre vezérteni, hogy a' házasság áldás nélkül is boldog lehet, 's e' meggyőződés nyomán nem fog e' tovább okoskodni a' nyughatalan ember elme! A' köznép, főleg a' hölgyek, most azon hiedelemben vannak, hogy az áldás neveli házasságuk boldogságát, midőn tehát a' nő szenvedélyesen szeret és szenvedélyben gyermekei hite biztosságáról megelégedezik, habár mondatik is, hogy az illyen az áldással nem törődik, alig lehet hinni hogy házasságában boldog ne kívánna lenni! Én már máskor is mondtam, hogy alólul szintugy mint felülől emancipáltam magamat, annál fogva most is nyíltan és őszintén kimondom e' tárgyban véleményemet. Mit tett a' kormány a' szőnyegen forgó tárgyban, hogy a' kedélyek megnyugtassanak? 1839ben adott ki egy resolutiót, vagy hatalmában állott a' kormányak az egyh. rendet áldásra szorítani, vagy nem. Ha hatalmában állott, miért nem élt azzal? ha pedig nem állott miért nem bocsátott egy erőteljes resolutiót a' megyékhez, mellyben nyíltan tudatta volna a' velők, hogy öneki nincs hatalmában a' clerust áldásra szorítani. Mi ingerlé a' megyéket annyira? azon hiedelem hogy a' clerus tetté a' kormány is rosálja, ez potenciározta a' megyéket annyira; mert az 1839ki resolutióból mást nem gondolhattak, mint azt, hogy a' clerus eljárását a' v. házasságok körül a' kormány sem helyesli. Szó-lítottak volna fel csak egyszer is a' megyék esendre, azon keserű kifakadások nem fogtak volna történni. A' megyéknek ezen magokra hagyatása a' legkellemetlenebb helyzetbe hozá a' megyéket, vagy talán experimentálalt velünk a' kormány? hogy miunk folyamodjunk közbenjárásért? En a' fenforgó tárgyban a' KK-t és Rket pártoltam, de a' megyei határozatok következtetésben törvénytől eltérőleg kelt házasságokra nézve aggodalmamat nem titkolhatom el; népszerű dolog ugyan a' kormány és főrk ellen ki-kelni, a' vgyék szemébe mondani igazat ugyan nem lehet divatos, de én ezzel nem gondolok; mert ha tapaszt nem aratok nyilatkozatommal azt hiszem, alig lehet egyetlen hallgató is, ki legalább otthon magába szállva el ne ismerné, mikép a' megyéknek annál inkább kell ügyelni a' törvényre határozataik hozá-

talában, mert azok tüstint életbe lépnek, és én valóban azt vártam volna a t. KK és RR igazságszeretétől, hogy midőn a clerus törvénysértését oly élenkül festették, legalább mondták volna ki nem helyesléseket azon megyékre is, melyek a clerus törvénysértését azzal határozta orvoslattani, hogy a törvény más oldalról is megsértessék. Mi a megyei határozat következtében törvénytül eltérőleg költött v. házasságból származott gyermekek sorsát illeti, nem akarnám ugyan, hogy az ártatlanok szenvedjenek; de scrupulusom van, s kérdem, mert e részben nem vagyok egészen tisztában: van-e joga a törvényhozásnak az illető örökök jogai rövidegével törvényesíteni az így született gyermekeket; hogy a fejedeleme névviseletét illetőleg intézkedhetik, azt tudom; de hogy az örökösök rendét az illető örökök sérelmével megváltoztathatná, vagy nekünk mint törvényhozóknak ide célzó törvényt lehetne alkotnunk, ez iránt kételkedem. Ha azonban az aggodalmam figyelme nem érdemel, önként elallok tőle, de félek a zavartól A' felkért perekről is elmondhatni: halbe Maasregeln melyek a dolgot egy cseppel sem orvosolták hanem rosszabb állapotba hozták. En a perek fölkerészt sérelemnek tartom s e részben is osztozom a t. KK és RR javaslatában. Egy gróf s egyházi főgondnok az előtte mondottakra részint felvilágosításul, részint czáfólag köv. észrevételeket tett: A' placetumok iránt már Zsigmond idejében, hozott törvény ha bár azt t. könyvünkbe iktatni Mosóczy jónak nem látta vagy feledte is, egyébiránt a' placetum kérdését a' körleveleketől nem különböztetni el A' placetumának a' „Censori imprimatur“ ral összehasonlítása, mint minden hasonlatosság sántikál, azonban, ha adta is ő fels. a' placetumot, adta brevére, nem annak kivonatára, de a' censuránál sem áll az, mintha a' közre bocsátott könyvért csupán a' censor vonatkoztathatna, hanem arra vonatkoztathat az író is. Mondottam mult alkalommal, hogy minden egyháznak függetlennek kell lennie s ezt most is vallom, csak azt kérem megjegyeztetni, hogy itt sem kell feledni ama diák szabályt, nulla regula sine exceptione, mert mikor két különböző vallásfelekezet jogai s tanításai összeütköznek, mennyiben azok cselekvényekben mutatkoznak, még is csak kell valahogy a' statusnak intézkedni. Illyen e' jelen eset, midőn a' prot. jogai a' katolicusokéval összeütköznek. Mit kérünk? mi nem kérünk egyebet, mint azt, hogy a' mit 50 évig adott a' kath. clerus, adja továbbra is, ne örökre, hanem legalább addig, míg a' törvényhatás a' házasságokról másképp rendelkezik. Mondatott, mikép nem a' v. házasság nevezetett isten és természetelleni bűnnek, hanem a' nőnek azon cselekedete, miszerint gyermekei hite biztosítása nélkül megférjhez, ugy de ezen kimondás, nyilván akadályul szolgál a' házasságoknak. A' botrány szó helyett szinte lehetne valamással élnie a' clerusnak, mert ha most botrány a' v. házasság a' szerinti kötése, miként a' törvényjavaslatban tervezetik, a' törvény megszületésekor botrányának fogna ez tartatni. E' szerint a' meglevő törvény megsértetett, a' leendő pedig előre kárhóztattatott. A' protestánsok türelmetlenségére a' v. házasságok iránt adatok hordattak fel, ugy de e' részben a' katolicusok még több példát adtak türelmetlenségüknek, miután a' katolicusok nemcsak a' házasságban élést, hanem még egy városban lakást, kereskedést sem engedtek a' különböző felekezetbeliekkel, hanem mindazokat kik velők egy hiten nem lehetének, több alkalommal maglyakra hordatták stb. Egyébiránt a' protestánsok sem egyes embereknek sem zsinatnak csalhatatlanságot nem tulajdonítanak s a' visszaéléseket nem akarják mentegetni, habár prot. által követelték is el; nem lát abban szólni semmi következtetlenséget, hogy miután már a' javaslat felterjesztetett, miszerint a' völegény papja fogná összeesketni a' v. házasságok, most mégis áldás sürgettetik, mert hisz már mult orgyülésen is sürgettük e' tárgyat, s fentartók magunknak tovább is szorgalmazni. Mi azon v. házasságokból származott gyermekeket illeti, melyek megyei határozatnál fogva prot. lelkészek által adtak össze, azok korán sem állíthatatnak azokkal egy sorba, kik törvénytelen ágyból születtek mert az illy v. házasságok még a' pápai breve szerint is érvényesek, ha ő fels. nem tehetné is e' részben, a' törvényhozás igenis tehet, sőt tennie kell, hogy azon ártatlanok, kik jó hiedelemben a' t. hatóságok által kimutatotttunk kelték házassági életre, ne lakoljanak. Mi azon m. gróf fenyegetését vagy jóslatát illeti, ki arra hívta fel a' protestánsokat, hogy vigyázzanak, miszerint a' katolicusokat magok ellen ne ingereljék, arra azt felelem, hogy mi itt e' főrendi táblánál aligvagyunk 7 ten vagy 8 in s nagyon jól tudjuk hogy a' katolicusok uelkül semmire sem mehetünk távol is van tőlünk valakit sérteni, vagy az egyh. rendet lealacsonyítani, melynek tisztelt köréből többnek nagyra becsült barátságával dicsekedtünk, annyit azonban mondhatunk, hogy jelen ügyben nem annyira protestánsok vittanak, mint magok a' törvényszerűség s méltányosság érzetétől átmelegült koblú katolicusok küzdöttek legel határozottabb lelkesüléssel, nézzük meg az 52 vármegyét, van e' csak egy is hol katolicus nem találkozott volna ez ügyet pártoló hát az alsó tábla mely ha nem mondhatom is hogy egészen, de mégis csak ugyan nagy részben a' nemzetet képviseli, mind protestáns s azon nevezetes kisebbség, mely itt a' n. m. táblánál minden melle-

kes érdeket feláldozva oly állhatatosan szorgalmazza e' kérdés tisztába hozatalát, a' prot. felekezetéhez tartozik-e? koránsem, mert azon férfiak, kik ez ügyben vittak meg, nagyobb részint katolicusok kiknek mi egy szívvel és szájjal mondunk halált, azért hogy ügyünket pártolták de nem csak mi, hanem minden maradékunk áldások áldását kívánják rájuk és maradékaikra. — Sept. 29ke már 5dik napja volt a' v. házassági áldás ügye tárgyalásának, s a' tanácskozásnak mégis csak d. u. 5 órakor szakadt vége, minek eredvénye az lön, hogy a' többség a' megkezdett tanácskozás első napján tett ny. főispáni indítvány mellett állani mondatott ki elnökiileg. Azonban a' határozat kimondatása előtt hallattak viták egymást váltogatva most oktatók, majd megtámadók és faggatók, majd fenyegetők. A' g. n. e. érsek, okait egész lélek nyugalommal elszámolván a' KK és RR felírás javaslatát mellett nyilatkozott. Az utána köv. zászlós szinte mint azon m. gr. is, ki hosszas beszédeben, fejtegeté: miért szükség a' külföldről érkező s népek szóló iratokat kihirdetésök előtt megvizsgálni s miért nem lehet a' kormányt placetuma visszavonására — mi compromissiója nélkül nem történhetnék, szorgalmazni, s a' papságot áldás adásra kényszeríteni. Megjegyzé azonban, mikép a' papságnak nem kellene monopolisálni a' vallást, hanem jó volna befolyást engedni annak is, kinek, szóló szerint, bóréről van szó, mert szólnak az egyházi dolgokban sem barátja amaz elvnek, sine me deme. Hogy a' placetum iránt magokat eddig nyilatkozott n. m. fő RR sincsenek egymással tisztában, mutatja az, hogy a' szótak közül némelyek nagyon rosszaltak a' placetumadásját, mások e' jogot a' legszebbnek állították s midőn sokan ezt a' nemzet és fejedeleme közös jogának vallották, olyanok sem hiányoztak, kik azt kívánták mutogatni, mikép e' jog kirekesztőleg a' fejedelmet illeti. En részemről a' placetumról annyit tudok, hogy t. könyvünkben nem fordul ugyan elő, de vele mint eszközzel szükség idején egyesek szintugy mint országok többször éltek, sőt maga a' papság is gyakran jó hasznát vette, mert épen ennek eredvénye a' franczia egyház szabadsága, maga a' magyar papság, midőn Hildebrand a' papi nótlenséget megakartá állapítani, isten és természet elleni bűnnek nevezte e' szándokát; a' tridentini zsinat vézeisei eleinte szinte nem fogadtattak el, s később csak amugy alattomban csuszattak be; arra hogy a' brevének placetumadás végett s orgyülésre terjesztése miután orgyülés csak 3 évben tartatik egyszer, késedelmes volna; annyit válaszolhatok, hogy most sem vallottuk volna semmi kárát, ha a' breve még legalább 50 évig késett volna, mert bizony tovább is ellehetünk volna nélkül, egyébiránt e' részben ugy is segítethetünk magunkon, ha minden évben 3 hónapig orgyület tartunk. Püspökinket nem akarjuk mi megszorítani, sőt őszintén felhívjuk, hogy ugy kössenek miszerint jól oldhassanak, legyenek szilárdak mint elődeik kik a' romai, konstantinápolyi vagy győri püspökök közt nem tettek oly roppant különbséget. A' mi elsőbbsen elvégezethetnek Pesten, minek fizetünk mi azért Romában stb. (Vége köv.)

Fejérmegyei közgyűlés. Főispán ur ő exoja által a' mult országgyűlési választmányok két fő munkálattal tárgyalatása s husárszabás végett sept. 13ra kitűzött rendkívüli közgyűlésünkre, népboldogítóink nem a' szokott számmal s nem is oly készülettel, mint a' tárgyak nagyszerűsége s közérdeke méltán igényelhetne volna, jelenvén meg, e' miatt köztanácskozásink (kivevén M. L. nak egy pár kifakadását) higgadtanban mint eddig folytak le s követeink a' személyes v. vagyonbeli bátorságot, becsületet, szabadságot s életet, nemkülönbö az adózó könnyítését érdeklő kérdésekre nézve, a' köztalány s alkotvány, az igazság, a' fenállóiránti tisztelet s méltányosság elveiből merített utasítást nyerének. Nevezetesen a' követi jelentésből aggodalommal érvén meg a' RR. hogy noha számos követ utasítás hiánya miatt a' büntető törvényjavaslat tárgyalatását ellenezte, az mindazáltal a' követi kar egy része által tanácskozás és határozat alá vétetett; nehogy illy eljárás mellett hazánkban, hol a' szavazatok többsége határoz, oly törvények alkottassanak, melyek nem a' nemzet akaratján, mint inkább a' kisebbség zsarnokságán alapulnak, a' méltányosság s azon alkotványos elvnek „nihil de nobis sine nobis“ nemkülönbö a' megyék azon törv. jogának, miszerint a' törv. hozásba egyenes befolyásuk van, fentartása tekintetéből, követ urak oly törvény előterjesztésére utasítottak, a' törvényhatóságok pedig annak mint közérdekűnek pártolására felszólítottatni rendeltettek: hogy ha az országgyűlési követek egy harmadrésze utasítás nem léte miatt valamely tárgy fölvetését elhalasztatni kívánná, azon tárgyat, hat hét előtt, mely alatt a' szükséges utasítást megszerezhetik, fölvenni ne lehessen. És hogy az orsz. követek a' kir. előadásokra nézve szükséges utasítással idején olláthatassanak, s az ezek feletti országgyűlési tanácskozás még kezdetben se szenvedjen hátramaradást, a' kir. k. előadásoknak a' kir. meg-

hívólevelekkel egyetemben leendő megküldését törvény által elrendelni ügyekezzenek. M. L. az elhalasztás esetében inkább pozitív utasítást javasolván kérdőre kívánta vétetni Fejér követeit: miért szavaznak a' bünt. javaslat tárgyában utasítás nélkül? s mind ő mind S. L. az utasítás nélküli vagy elleni szavazatot érvénytelennek nyilatkoztatni, az ekkint szavazó követet pedig törvény által megfenyítettü sürgeték: miután azonban Ü. J. az érvénytelenség impracticabilitását ugy szólván math. adatokkal megmutatta, de különben maga a' megye törvény nélkül is fel lenne jogosítva hitszegő követét előfordulandó esetekben megbüntethetni, ezen epés s követeinkre nézve nem alkalmazható indítvány, érdemlett megvetés után, nyom nélkül hangzott el. Az országos választmányok büntető javaslatát, ambár a' megye általjában elfogadhatónak vélte, mindazáltal egyes részeire nézve köv. módosításokat adott utasításul: 1) nehogy a' nagyobbszerű szantszándékos s így erősebb fenytékü büntetéseknél a' büntetés legkisebb fokozatának meg nem határozása miatt, az itélő bíróság önkényének kelletinél tágasb mező nyíljk, oly büntetéseknél, melyek két évi vagy azontul terjedő rabságot vonandnak maguk után, a' büntetésnek nemcsak legnagyobb, hanem legkisebb fokozata is állapíttassék meg. 2) a' halálos büntetést, melynek általános eltörlése sem a' nép miveltségének alacsonyysága, sem a' magánybörtönzés hatásának hiánya, sem a' legmiveltetebb nemzeteknél jelenleg is fenállása miatt nem fogadtatott el s mint a' büntöl visszarettenésre mellőzhetlent, e' köv. 5 esetben ezentul is fentartatni kívánja, u. m: felségsértés, hűtlenség, eltökélett szüle-férj-nő gyermek s testvérgyilkosság, kegyetlen rablás vagy utonállás, és szantszándékos gyujtogatás esetiben. 3) a' fejedeleme határtalan megkegyelmezési jogát ezentul is minden megszorítás nélkül épen tartani akarja. 4) az elévülésről szóló 98 §. helyett elfogadván az / alatti külön véleményt, nem ugyan az ott kitett, hanem inkább azon oknál fogva: hogy miután a' felségsértés oly nagyszerű büntett, melyett a' kir. méltóság s hatalom magas eszméjénél fogvást és nyomban megboszulni a' közállománynak szoros kötelessége, és ha ennek büntetése éven tul maradna, hatástalanná válnék, a' felhívott 98 §t akkép ohajtja változtatni: hogy a' közkereset elévülésének ideje a' halált vagy holtig tartó rabságot érdemlő büntetéseknél husz, azoknál, melyek magánypanasz nélkül is közkereset alá veendő, 10, végre a' 445 s 447. §§. esetiben egy év legyen. 5) a' 429 §. foglalata nem eléggé nyugtatván meg a' megye RRdeit ezen §. c) alatti pontja után hűtlenek közé számíttatni kívánják Ulászló VI. Decr. 7. t. cz. érdeklött ros tanácsadókon felül még azt is: ki az 1825: 4. t. c. ellenre országgyűlési rendelet nélkül közadót, vagy pénz-termesztvény- vagy ujoncz-közsogedelmet z sarol, a' kivetési vagy beszedési parancsolat teljesítésében tetleges részt vesz; ki is a' pénz- vagy termékek ajánlása vagy beszedése esetében mint zsarló a' 33ik fejezet, a' kényszerítő ujonczállítás esetében pedig mint emberabló a' 17dik fejezetnek rendelete szerint bűnhődjk. 6) a' börtönrendszeri javaslatot egészen ellogadja azon észrevétellel: hogy azon esetre, ha költség hiánya miatt a' tervezett 10 kerületi börtön nem létesíthetnék a' felépültekbe csak a' 2 éven tuli fogságra itéltek szállíttassanak, az ezekhez megkiváttató költségekre nézve adott utasítását továbbra is épen hagyván. 7) hogy a' papi személyeknek bünteteikre nézve az egyházi bíráskodás ezentul is maradjon meg, köteles legyen azonban az egyház ebbeli bíráskodásában a' büntető uj törvények szerint eljárni, itéleteit kihirdetni, börtöneit melyekre e' világi hatóság fog felügyelni, az orsz. választmány tervezése szerint építtetni s büntető pereik jegyzékét félévénkint a' nm. httó tanácsához fölterjeszteni. Végre a' katonai szállásolás s élelmezés iránt készített orsz. választm. munkálatot eg'sz kiterjedésében elfogadhatónak találván a' RR. követeiket oda utasítják: hogy minden ott előforduló jogkérdés mellőztével, a' kormányval hova hamarabb teljes szabadsággal alku- ra lépni törekedjenek az adózók könnyebítésére s megváltási mennyiség fejében 800 ezertől 1 millió forintig ajánljanak. A' halálos büntetés eltörlésére Beccariának érzélgő humanitásból vont eszméit hordá fel M. L. leginkább, még a' sz. írásra s az egyházi karra is hivatkozva; viszhangzották szavait némelyek, kik Beccariának, a' ne mes emberbarátnak — nevét is alig hal-

lották, szavazatok közben e' fontos tárgyat nevezettségó 's gunnyá aljasította a' nevezett főnöknek egy üstökös echoja, ki betanult beszédje helyett ámbár, a' tárgyhoz szólásra kétszer figyelmeztetett, mégis mindannyiszor csak a' molnárokkal vesződött, de mi ezébből hozta fel őket? a' halálos büntetést csak ezekre kívánta é megszűntetni? nem magyarázta meg; azonban a' felhozott érzelmeket háttérbe szoritotta Ü. J. nek statutári elvekből 's bírói tapasztalásból merített fontos előadása, melynek valóságában a' RR. szembeülnő többsége osztott. A' kegyelemjogra nézve, bár azt szokott epéséggel az égből lehozottak, sorsjátéknak, a' bünt. bíróságok iránt gyanút gerjesztőnek állítá a' nevezett népboldogító, ennek megszorítását mindazáltal illiberális elvnek tartván a' megye RR. azt eddigi kiterjedésben korlátlanul fenntartani közmegegyezéssel elhatározták. Miért maradt el ez uttal népboldogítóink serege a' megyei olimpiászokról? nem tudni; a' mezei gazdálkodás vagy a' tölre készület miatt nehezen, mert ók a' földnek 's birtoknak ellenségi levén, attól menekedni inkább kitelhetőképp iparkodnak mintsem hozzá ragaszkodni, vagy tán eddig szerzett repkényeikkel megeledve, kinyugasztalják magukat, hogy jövőre új erővel állhassanak elő? ám legyen, készen találandnak hennünket, bár mikor a' király- 's haza java, a' megye becsülete, szóval az igazság 's méltányosság kívánni fogják. —

Eszék, oct. 10-én. Verőce megye Eszéken oct. 2kán 's következő napjain tartott közgyűlésének eredménye köv. közérdekű tárgyak: 1) A' büntető törvénykönyv csekély módosításokkal elfogadtatott; ezek között a' clorus privilegium fori megtartása, a' szolgálatban álló katonák cselédjeiknek polgári hatóság alá vetése, a' halálos büntetésnek azon bűnökre kiterjesztése, melyeket a' codex örökös rábsággal büntet, a' kir. táblának semmi esetbeni első bírászkodása, a' káromkodásnak, mint politialis kihágásnak bírsággal vagy elzáratással büntetése, a' főlebbvitelnek mindenkire nézve megengedtetése, a' magányrendszer elsőse számmittattak. A' már huzamos korig bírászkodók 's köztárlókra nézve indítványoztaték, hogy ezek szoros vizsgálat alól egészen fölmentessenek, vagy ha ezt el nem érnők, tehessenek censurát honn az ítélőszék előtt. A' báni táblánál is lehessen közvizsgálatot kiállani. A' javító rendszeri börtönökbe csak az küldessék, ki egy évnynél hosszabb bűnhődésre kárhoztatott. Az épületekét vagy egészen, vagy legalább nagyobb részt a' k. kincstár viselje. A' fenntartási, díjfüzetési 's élelmezési költségekhez pedig minden honfi nemes vagy nemnemes aránylag járuljon. 2) A' magyar nyelv ügyében hozott törvényjavaslat hosszú vitákra nyújtott alkalmat; szóltak ellene 's melléte, végre a' municipalitás győzött, mely főnállván és sérthetlen levén e' megye általán fogva latin akar maradni: fölírás intéztetett tehát ő fölségéhez, hogy az említett törvényjavaslatot legfelsőbb szentesítésével ellátni ne kegyeskedjék, mi ha megtörténendik, követink a' latinul szólhatási jogot visszahelyezni szorgalmazzák. 3) A' megyei tisztújító-székek iránti munkálat egész kiterjedésében pártoltatást nyert, n' mi apróbb nem lényeges módosítást ide nem értve, pedig a' minap adott incapitási elv ellenére is. 4) A' folyók szabályozása iránt készült választmányi munkálat pártoltatik, de csak úgy, hogy az ezekre szánt pénzalap erejéhez mérve a' szabályozások huzamosabb időszak alatt történjenek. 5) Az élelmezési biztosság munkálata szinte elfogadtatott, pedig olly foganattal, hogy ez a' szegény adózót annyira nyomó teher megváltása egész 800 ezer p. forintig szorgalmaztassék. 6) A' sz. k. városok iránti választmányi munkálat igen csekély módosításokkal egész kiterjedésében pártoltatott. Eszék, Pécs, Arad 's Felső-bánya beiktatása sürgetessék 's nekiké vagy különös szavazat 3¹/₂ adassék, vagy ók is a' 32 votumba számíttassanak. 7) A' minapi utasítás ellenére az ősiség egyszerre 's általánosan eltörlesztendőnek rendeltetett, mit semmi gyermeki nyeged, semmi kifogás ne gátolhasson, ha ingóval bíró elfecsérrelheti javait, miért ne az ingatlan birtokos? legyen jog-egyenlőség 's miért kivételek épen a' kicsapongók miatt, tőrje örököse előde gonoszságát, ha ez evett vad-szölőt, vassék el fia foga; minden pör tüstint szünjék meg, ha a' százados örökös tüstint rendelkezhetik örökségéről, minek czirógnati a' kótes reményeket? Semmi hátulsó kapu! 8) A' turopolyaiak panasza, mint alap-talan 's e' megye egyenes jogait veszélyeztető kísérlet, semmi pártoltatást nem nyert. 9) Jövő országgyűlés Post-Budára hívassék meg, hol ha addig épület nem léteznék, az országházban tartassanak Budán a' gyű-

lések. 10) Az urbéri favágás iránt indítványoztatni rendeltetett, hogy az itten urbér behozatala korától fogva szüntelen divatozó egy őlfavágás is a' régi szokás mellett hagyassék meg. 's a' t. —

—Esztergom vgye jelentős közgyűlése oct. 3kán kezdődött főispáni helyettes ő mga elnökléte alatt. Legelől elnök ő mga emlékezetbe hozá, miként a' törvényes idő leforgásával a' tisztújítás megtartandó levén, az előkészületekhez kell fogni, miért is a' nemesek összecirátása járásbeli főbíráknak meghagyatott. Mire országgyűlési jelentések nyomán a' Dunaszabályozást illető országos javaslat került szőnyegre, 's ez jobbra helyeseltetvén, csak a' költségek kuforrásin kívántak a' Rk. olly módosítást, hogy egyesek jogai fenntartása mellett a' közjóhoz köz-ajánlattal járuljunk. A' megyei szabályozások iránti véleményre illy szellemű utasítást szerkesztettek a' KK. és RR. hogy a' főispánok jogai fenntartassanak, mivel csak így reményelhetjük misis jogaink biztosítását, jegyzőket, levéltárnokot a' főispán nevezzen, mégpedig a' levéltárnoki hivatal örökös legyen könnyen megfogható okoknál fogva, táblabírákat a' főispán nevezhessen, 's ezekből választandók a' tszéki bírák, helyettesítés a' főispánt illesse, alispán, szolgabíró, eskütt, ügyész nemtelen ne lehessen, a' conferentia megállapítatik, hanem ott a' többség határoz, 's igen kívántatik, hogy a' képviselők választása mint szintannyi restauratio rendszeren hajtassék véghez. Véleményünk szerint e' képviselőket a' tisztújítás percében választani nem tanácsos, miután minden törvény mellett is a' pártérdek hatalma ingerültségbe hozhatja a' tömeget, hanem a' hadnagyok választásakor jó volna számhoz képest 2—3 oldalnokot választani a' köznemeseknek, kik választási conferentiában mint kész képviselők léphetnének föl. Egyébiránt Torontál, Zólyom, Középszolnok, Győr, Hont, Tolna, Fehér, Somogy vgyék, Pécs, Eszék, Arad, Pest 's Lőcse városok körlevelei választmányra bizattak. — Végül a' tisztújítás határnapja f. hó 19re kijelentetett. Nov. 13. törvényszék, decemb. 19. jelentés közgyűlés.

Somogy megyei közgyűlés. Országgyűlési követinknek ismételt szorgolására, hogy az orsz. választmány által kidolgozott bünt. t. k. javaslatra e' megye annál inkább siettetné utasítását, mivel az orsz. RR. már nemesak kerületi de orsz. ülésekben is azt tanácskozás alá vették, sept. 14-én rendkívüli nagygyűlésünk volt, 's minthogy az egy pár nappal előbb e' tárgyban tartott megyei választmány tanácskozásának eredménye az vala, hogy az orsz. választmány javaslatát az ahhoz szükséges költségeknek nemes és nemnemesek általi közös viselése föltételezné, mielőtt ezen javaslat iránt részletes véleményt adhatna, e' tekintetben a' ns. megyének határozását szükségesnek tartotta, errenézve megyebeli ns. községinkből szokottnál számosabban jelentek meg; tanácskozás alá került tehát a' fenemlített orsz. javaslat, melyre általánosan volt a' megyei RR. a' föltötti aggodalom-teljes kijelentése, hogy ezen annyira előtbe vágó munkát az orsz. választmány nem nyilvános ülésekben készitvén, az még is a' megyével már csak országgyűlés folyama alatt egy példányban közöltetvén, noha annak megszerezhetése iránt követeiket is sürgetőleg utasították, mindazáltal alig forog három vagy négy példány jelenleg is a' megyében kézen, 's így legjobb akaratall sem voltak képesek, e' minden tekintetben méltó megfontolást igénylő tárgyban, mely az orsz. választmánynak egy éven túl tartott munkálkodásával készült, illy rövid idő alatt utasítást adni, még is az orsz. RR. többsége azt előbb kerületileg, melynek naplója nyomtatásra nem juthatván abbani tárgyalatása 's illetőleg követeik kijelentése a' megyéknek idejében tudomására nem lehet, áztán pedig orsz. ülésben tanácskozásba vevén, jobbra maradjon fölkiáltással egy részben el is intéztek; arranézve noha követeik eljárásában 's kijelentéseikben tökéletesen megnyugszanak, minden esetre azonban azon tekintetből, hogy hazánkban a' követ utasítás által a' megyének kötelezettje, nyíltan kimondani szükségesnek tartották hogy követ urak utasításait orsz. ülésekben a' határozat kimondása előtt előadják, a' kerül. ülésekben mondottakért pedig szinte felelősek, mirenézve a' kerül. naplónak leiratását elrendelvé, ezen nézeteiket minden megyével közöltetni határozták, követeiket pedig oda utasíták, hogy fentebb kifejtett aggodalmukat az országgyűlésen előterjeszszék. Ezután a' költségek ki általi viseltetése kerülvén szőnyegre, minthogy f. e. május 1-jén tartott nagygyűlésben végzéssé lett az, hogy valamint ezen megyei nemesség semmiféle állandó terhet elvállalni nem akar, úgy azt is igazságosnak tartja, hogy az adózó

nép által fizetett házi adó folyvást ne növekedjék, hanem az bizonyos mennyiségig úgy határozassék meg, hogy a' kir. adónál nagyobb ne legyen, arra nézve határozatott, hogy a' büntető hatósági költségeket ezen kifejezett 's jelenleg is megerősített határozat értelmében a' megyék házi pénztára viselje, miért is az orsz. választmány által javasolt bünt. rendszer el nem fogadtatván az iránti intézkedés a' megyék hatóságához tartozónak jelentetett ki; a' büntető eljárásra nézve pedig nemesekből alakítandó eskütszék, magától értődvén, nyilvános szóbeli eljárással, nyervén pártoltatást, ennek részletes kidolgozását fogják követ urak eszközteni, ha pedig az eskütszék rendszer országgyűlésileg többséget nem nyerne, azon esetre ez alkalommal már kijelentetett, hogy megyénk az állandó, bár választás után létesült, de így is municipalis szerkezetünk szelleműl idegen bíróságot semmi esetre nem pártolja; a' bűnök és büntetésekül az orsz. választmány javaslata az ahhoz mellélt különvéleményi módosítással, 's azzal, hogy minél kevesebbre szoritandó legnyilvános esetekben a' halálos büntetés is fölvetessék, elfogadtatott. Tárgya volt még ezen gyűlésnek a' megyei kicsapongások iránti kerületi javaslat is; errenézve a' választmányi munka előzvényében megérintett képviseleti rendszer eszméjét, úgy a' tisztújításoknak minden 6dik vagy 4dik éven leendő tartatását, valamint a' politicomoknak a' törvényes dolgoktul elválasztatását a' RR. elvileg sem tartván elfogadhatónak, sőt azon meggyőződésben levén, hogy a' kicsapongások okait leginkább megyehatósági intézvényink eredeti szelleműl történt eltérésekben kell 's lehet nagyobb részben fölaltálni, errenézve tett egyéb észrevételeket itt mellőzvé, a' lényeges pontokra a' határozat köv. állapotott meg: tisztújítás minden 3dik éven mulhatlanul a' főispán által megtartassék, ennek mintegy helyettesül választandó elnökség pártoltatást azért nem nyert, mert intézvényinkben ezen eddig nem ismért hatalmas hivatalnok választatása már nevezetes kicsapongásokat szülhetne, és mégis a' törvény sikeresítésére nézve nem nyujtana több biztosítékot mint a' főispán, hasonlólag a' javasolt őrszék, mely a' kicsapongásokat itélné, 's csendtiszték, kik a' rendre ügyelnének, mint idegen 's a' hazaiaknál épen nem czélszerűbb intézvények pártoltatásra szinte nem találtak; szolgabíró eskütt társával 's tiszt ügyész ügyeljenek a' rendre, a' bekövetkehető eseteket pedig itélje azon alkalomra választott 's állandón együttülő megyei törvényszék; az előtanácskozás (conferentia) legyen nyílt, a' kijelölés történéjk azok közül, kiket az előtanácskozás ajánl, úgy hogy a' hivat. levő azon hivatalra még csak egyszer jelölthetessék ki, 's így hat éven túl azon hivatal ne viselhesse, választható csak nemes, szükség esetén történendő szavazás legyen titkos, választó minden megyei nemes, ki írni 's olvasni tud, 's azon nem nemesek is, kik megyei bíróság alatt vannak, ezek sorában azonban megyénk mindazokat, kiket a' kerületi választmányi javasolt el, nem fogadta, a' történt kicsapongások 's vesztegetésekért emelhesen ugyan vádat bárki, de azt a' gyűlés bezárta előtt bejelenteni köteles, utóbb beadandó érvénytelen, a' törvényszék pedig legfőbb gyűlés után 15 nap alatt rövid sommás uton köteles itéletet mondani, a' hamis vádlót az uton érje hasonló büntetés, a' megyei tanácskozásokban ezután is csak nemes vehessen részt. Fegyveres erőnek közbejötté után a' választás vagy tanácskozás érvénytelen — ezek a' főbb vonások.

Ausztria.

[Raguzában földindulás.] Sept. 16ról kelt raguzai levelek szerint azon földrengés, mely ezen őszerrü várost 1667ben majd semmivé tette, f. hó 14-én d. u. 5 órakor az iszony és rettegés minden rémkisérétében a város lakosait ismét meglátogató. A' nevezett nap és óráról, másnap délutáni 2 óráig kilenc egymásután következett most erősebb majd gyöngébb rendület való érezhető. A' lakosság mindjárt az első rázatkor ijedve rohant az utcára, második lökése pedig a' házak 's boltok bezáratván, az egész város népe csapatonként omlott ki a' városból, a' veszély elől legalább életét megmentendő. A' lökések többször megújulván, a' kétségbeesett lakosság egész éjen át szabad ég alatt várta gyászos jövődjét. Reggelfelő 9edszeri zökkenés után tért a' nép vissza némi nyugalommal a' városba, hol nagyobb szerencsétlenség nem történt, csakhogy néhány ház megrongáltatott. — Az Eco dell litorale ungarico szerint Fiume is oct. 3. reg. 1 óra 's 4 percz tájban mintegy két másodperczig tartott földrengést érzett, de kár nélkül.

(Görög lázadás fölötti elmékedések) Itt a görög lázadás bár vérnélkülinek nevezhető — nagyon kellemetlen benyomást tett, 's noha egy illy kastropha bekövetkezése előre is látható vala; mindamellott látszólag az eset, mintegy hirtelen 's csak felületesen vonult keresztül a' nemzetem. A' három védhatalom, midőn Görögország feletti gyámkodásukkal a trón tekintetét kivált a' közelebbi időkben rendkívül gyengítették, egyszersmind az ország pénzügyeibe avatkozásukkal, az igazgatás különágaiban olly harmoniát idéztek elő, hogy azazsükségképen a' polgári 's katonai tekintélyek szomorú összeütközésének kellett bekövetkezni; pedig még most bizonytalan: vajjon ezen vérnélkül lefolyt lázadás megmarad-e első stadiumán, 's nem fogja-e több éven keresztül e' szerencsétlen országot dúlni? A' védhatalmak eljárásának mik lehetnek indokai, még tudni nem lehet, de féltő, hogy az ország korm. gyeplyéjét kezökre kaparitván a' felsziget ismét véres zürzavarba sülyedend. —

Amerika.

[Mexicoban külföldi árucikkbevitel eltiltása.] Mexikoi levelek közlik azon kellemetlen hírt, hogy az ottani kormány sok idegen különösen fényűzési árucikkbevitelét, melyekből leginkább Francia's Angolországra háramlott haszon, eltiltotta, 's mind azon idegen tárgy, melyek a' republica hatósága alá tartozó helyeken találhatók, egy év alatt elkobzás büntetése mellett kivendő. Santa Ana a' nyugtalan yucatanai tartománybeliekkel ismét egyezkedni akart, de sikeretelenül. — És így ismét megújulandó vizsgálkodásokul tartatni. —

Spanyolország.

(Zurbano a' kormányhoz pártolt. Választási eredmény Madridban. Lőpor összeesküvés a' fővárosban.) A' kormány legújabb olly különös hódítást tön, melyre csakugyan nem számított. Zurbano táborfő ugyanis, Espartero legbuzgóbb párthive, levelet intézett a' ministerséghez Portugáliából, melyben föltétlen hódolást ajánl és szabadságot kér Spanyolországba visszatérhetésre. A' ministerség nem késett az engedelemmel, 's lakhelyül Palencia várost tűz ki számára. Ez elpártolás annyival meglepőbb volt, mivel pár nap előtt még hire szárnyalt, hogy Zurbano zendülést készít Espartero javára Galiciában. — A' madridi választások már bevégezettek 's a' szabadelműek csakugyan általános többséget nyertek, a' tartományokban mindazáltal alkalmasint a' mérsékelt pártok részire fog nyilatkozni a' győzelem. — A' kormány sept. 22dikén összeesküvésről értesült, melynek czélja volt Narvaez parancsnokot meggyilkolni 's központi juntát állítani föl. E' czéltől a' bilbaói kapu előtti löportárt föllobbanták az összeesküvők, mi azonban, a' kanóc ügyetlen alkalmazása miatt, csak nappal történt meg, 's így az összeesküvés kitérőse elmaradt. Narvaez azonban hatályos rendszabályokhoz fogott a' tettesek elfogatására, kik közül sokan már csakugyan kézre kerültek. — A' királynét folyvást nagy lelkesüléssel üdvözli sétái közben a' nép. — Mauguin Madridba érkezett. — Prim nagy jutalmat tűzött ki Amettler fejére, megtámadni azonban nem merészle őt eddig. Cordova sept. 24én éjjel szinte fölzendült, 's a' töbség központi juntát követelt. A' csata igen véres volt a' polgárok és katonaság közt. Saragossa gyűlpontjává vált azon katonatiszteknek, kik a' központi junta gyámolítására ajánlák fegyveröket. — A' cortes első ülési alkalmasint nagyon zajosak lesznek, mert mind a' két párt teljes hatálylyal szándékozik föllépni. —

Anglia.

[Mihály moszka nhg. Londonban. O'Connell növekedő zajjal folytatja izgatását.] Eleinte azt hívték, hogy Mihály moszka nhg csak mintegy 3 hétig fog Angliában tartózkodni; most azonban határozottan mondja a' M. Post, hogy ez idő legalább is egy pár héttel továbbra fog nyulni; 's a' M. Post valóságos arszlánlap,

és minden udvari komornokkal olly szoros baráti viszonyban áll, hogy illynemű hireinek mindenkor bátran hitelt adhatni. Mondják, hogy a' nhg. a' skót fölföldet is meg fogja látogatni. A' királyné nagy ünnepélyekkel készül őt megtisztelni, melyek azonban nem igen lehetnek eléggé fényesek, miután az angol főnemesség még nagyobb részt távol van a' fővárostól. Wellington és Peel is mezei palotáikban tartózkodnak, 's így még csak lakomával sem tisztelhetik meg a' magos vendéget, ki egyébiránt, angol szabadelműlapok megjegyzése szerint, igen sokat tanulhat a' szabad Angliában, miről még eddig fogalma sincs az ukázok országának. — O'Connell ismét hatályával folytatja izgatását Irlandban, 's legközelebb Mullaghmastben tartott repealgyűlést, azon dombon, melyen Cromwell patak gyanánt ontá az irlandi vért. Az izgató volt lordmayori díszköntösében jelent meg e' gyűlésen, 's a' nép rivalgó éljen közt tevé fejére az irlandi nemzeti süveget, 's az ősz szónok lelke üdvére esküvék, hogy Irland mindenestre megnyerendi a' törvényhozási elválást Angliától. — A' khinai békeszerződést jun. 23án cserélék ki Hongkong szigeten. — A' rebekkaiták már Londonban is kezdenek mutatkozni, 's a' kormány még sem gondoskodik hatályos rendszabályokról e' botrányos zavargás megszüntetésére. —

Franciaország.

[Tudományos küldöttség Panamába Vélemény O'Connell legújabb nyilatkozatáról. Montpensier hg. beteg.] A' kormány küldöttséget utasított Panamába, legsikeresebb mód megvizsgálására, mely szerint az atlanti tengert a' csöndes oceánnal csatorna által össze lehetne kapcsolni. Bolivar már 1828ban tétetett némi előkészületeket e' roppant vállolatra, 's azokból világos, hogy kivitele csakugyan lehetséges. — O'Connell kemény nyilatkozatit Lajos Fülöp ellen valamennyi francia lap közli, 's igen meglepő, hogy még csak nem is törekcszenek őt megczáfolni. Sőt mi több, a' Jour. des Débats is minden észrevétel nélkül közli O'Connell beszédének e' helyét: „Lajos Fülöp, a' bitörő, ki derék nemzetének szabadságát lábai alá taposá, megtámadandóknak vélt bennünket lapjában; én kétszeres erővel utasítam vissza e' fölhívást, 's tudatam vele, Európával és az egész világgal, hogy az olly zsarnok, ki a' honával kötött szerződést szétlépte, természetesen legnagyobb ellenségeskedéssel viseltetik más nemzetek szabadsága iránt is.“ — Montpensier hg. Metzben megbetegült. —

Orosz- és Lengyelország.

[Az orosz czár nem megy Wosnessenszke.] Wosnessenszke előtt katonai nagy vizsgára összehuzott 40 ezer főnyi csapatok hir szerint parancsot kaptak, szálláshelyeikre visszamenni, miből következnilátszik, hogy a' czár utját Wosnessenszke nem terjeszti hanem csak a' Kiewnél állomásozó csapatok vizsgálatára fog szorítkozni. Egy hadminiszteri rendelet következtében azon porosz alattvalók, kik határszéli oroszokat vagy katonákat határontuli szökésre csábítanak, ezentul haditörvényszék által fognak megítélni.

Görögország.

(Görögországban a' csend helyreállott.) A' katonai összeesküvők fejei, u. m. Makriannis és Kalergis, így ir egy szemtanú, csak az utolsó német csapat hajóra szállta után láták tanácsosnak czéljokkal előre törni. Titkos tervök szerint Makriannis szándéka volt sep. 17., 18ka közti éjjel megrohanni a' k. palotát, mialatt a' csapatok közinduló veretése által fegyverre szólítottván Kalergis ezredes és őrnagy Skarbellis fogná őket a' palota elibe vezetni, hol majd az alkotvány kikiáltatik. Azonban a' kormány e' szándékrul értesítettvén, nem tudva hogy a' hadminiszter és a' katonai főnökök az összeesküvők közé tartoznak, 14én éjjel parancsot adott, hogy a' katonai laktanyákban levő csapatok talpon legyenek; mire az összeesküvők ezen előrendeleten megdöbbenve ugyanazon éjjel kitértek. Makriannis kezdé a' megtá-

madást közte és az őrcsapat közt egy kis harc keletkezett, midőn egy őrmester agyon lövetett 's egy összeesküvőt megsebesített. Erre Kalergis minden parancs nélkül indulót verete 's maga a' lovasság, Skarbellis pedig a' gyalogság első osztályával a' palota előtt megjelent 's azt körülvevén az alkotvány kikiáltatott. E' közben küld a' király a' pattantyusságért, de a' szolgálattölvő tiszt a' pattantyus parancsnoktól Schinas kap. tól azon nyers feleletet kapja, hogy csak katonai hatóságtól fogad el parancsokat. Látván a' király a' csapatok elpártoltát a' lovas őrség kivételével, a' palotát bezáratá 's az udv. cselédséget fölfegyverezvén megtervé a' szükséges rendeleteket, és segédtisztjét Gardikiotis Grivas ezredes Kalergishez küldé, de ezáltal azonnal letartóztatott; így járt még hadminiszter Blachopoulos tábornok, — kivel az összeesküvők, bár nagy szolgálattokat tett, nem voltak megelégedve — városparancsnok Pisas őrnagy is. Két óra is eltelhetett már, hogy a' csapatok a' palota előtt állottak, 's még 50 vagy 60 ember is alig mutatkozott a' polgárságból. Ekkor kilép a' király palotájára erkélyére a' csapatokhoz beszédet tartandó, de a' zaj és lármától, melyet Kalergis támasztott ő felsége szavai hallhatók nem valának. Reggel hat óra tájban a' nép száma 5 — 6 ezerre növekedett, kik között néhány száz fel-fegyverzett vidéki volt. Megjegyzésre méltó, hogy ezen egész katasztróphába a' polgárrend semmi részt nem vett, 's így tisztán katonai lázadásnak nevezhető. A' katonai hatalmak követői teljes diszruhában siettek a' királyhoz, de Kalergis által ezuttal az ürügy alatt hogy a' statustanács az iránt még neki parancsot nem adott, elutasítottak. Reggel felé ezen urak összehivatván, az alkotvány kikiáltatott, 's az alkotványos trónra esküjüket letévén, szinterre a' palota előtt álló katonai csapatok is megeskettek. Egy a' statustanács tagjai közül nevezett küldöttség vitte ő felségéhez ezen rendeleteket aláírás végett, mely alkalommal a' diplomatikai kar is bebocsátott, 's bár a' király többfelől unszoltaték az aláírásra, azt csak délutáni négy órakor — midőn Kalergis a' kapukat betöréni szándékozték, tevé meg. A' többi olvasóink előtt tudva lesz. Sept. 23 athenei levelek szerint a' fővárosban és környékén tökéletes csenduralkodék.

Egyiptus.

(Senaari viszonyok.) Achmet pasa senaari kormányzó parancsot kapott, rögtön Alexandriába utazásra, hol vele hihetőleg az aranybányák nyeresége iránt alkudoznának. Azonban mint előre gyaníták, ő meg nem jelent, azzal mentegetőzék, hogy Dongolában lázadás ütven ki, a' tartományt nem hagyhatja el. Alig volt ez állítólagos lázadás lecsendesítve, azonnal arról értesíti az alkirályt, hogy Fasoglu környékén szinte zendülés mutatkozik. Ez azonban mind meg annyit pusztá ürügy, mellyel Törökország története, hol csak távol fekvő tartományok kormányzóival volt dolga — eléggé tömve van.

Külföldi elegyír.

Barcelona. Az erősségekből oct. 1 sején lödözni kezdék a' várost, mely eleinte élénkül válaszolt, de 2ikán a' tüzelést megszüntette. —

Saragossa. A' hatóság már alkudozni kezd, 's kevés nap mulva alkalmasint meg fog hódolni. —

Madrid. Legújabb hírek szerint a' tartományi választásoknál a' kormány többséget nyert. —

London. Jamaikai hírek szerint az ottani főváros nagy része elhamvadt; a' kár számos millióra rug. —

Edinburg. Skóziában veszélyes forrongás kezd a' nép közt mutatkozni, melynek czélja még nem tudatik. —

Paris. Papin matematikus tiszteletére emléket szándék föllállítani Bloisban, Arago és Dávid már a' hely színén vannak. —

Oran. Lamoriciera táborfőnök annyira sikerült már a' csöndet megszilárdítani e' tartományban, hogy a' legközelebbi megszárt haterer tevével látogaták meg a' benszülöttek. —

Sz. Pétervár. A' trónörökös 10 ezer rubelt ajándékozott azok kiváltására, kik csekélyebb adósságok miatt börtönben ülnek. —

ÉRTESÍTŐ.

Gőzhajók járása.

Indul: **Pestről Pozsonyba 's Bécsbe** mindennap egy gőzös regg. 7 órakor 's minden szerdán és vasárnap reggel egy rakhajó. —
Bécsből Pozsonyba 's Pestre szinte mindennap egy gőzös délutáni 2 órakor, ezenkívül minden vasárnap és csütörtökön egy rakhajó. —

Pestről Zimony 's Orsova felé majus elejétől october végeig, hajnalkor hetenkint kétszer (vasárnap és csütörtökön) **Mohács és Eszék** felé minden pénteken egy utasi gőzös; végre Zimony és **Drenkova** felé minden vasárnap és csütörtökön, az aldunára mindenkor regg. 5 órakor. E' fölött **Pozsony és Bécs** közt mindennap megfordul **Bécs** nevű gőzös. Érkezik: **Pestről Bécsbe** 's viszont mindennap; **Orsova és Zimonyból Pestre** minden vasárnap és csütörtökön.

Ser-vám.

Miután folyó octob. hó 1ső napjától kezdve, sz. kir. Pest városában csak vá-
molt sert, élesztőt, hig-élesztőt 's élesztő-pótszert szabad eladni és kimérni; annál-
fogvást ezennel folytatólag közhírré tétetik: hogy **mindenkinek szabadságában**
áll az alább következő illetvények fizetése mellett, sert, élesztőt, hig-élesz-
tőt 's élesztő-pótszert e' városba behozni; u. m.:

Egy 2 1/4 akós hordó sertől fizet	1 fr. 30 kr. pp.
Egy 64 itczés akó hig-élesztőtől	2 —
Egy 64 itczés akó-élesztőtől	4 —
Egy mázsa élesztő-pótszertől	6 —

Kelt Pesten oct. 7én 1843

A' VÁROSI TANÁCS
által ugyanott 3—3.

Kilián 's társánál Pesten,

a' váci utcában, Parkfrieder-házban épen most jelent meg és megszerezhető:
Aradon Bettelheim; Beszterce-Bányán Tilsch és fia; Komáromban Szigler; Mis-
Eisert; Brassóban Németh; Debreczen- koleczon Groszmann; Nagy-Becskereken
ben Telegdi és Csáthy; Eperjesen Ben- Bettelheim; Nyitrán Szigler; Pozsony-
czur; Kanisán Vajdics; Kassán Hagen; ban Landes s Wigand; Szebenben Hoch-
Közegen Reichard; Kolozsvárt Barra 's meister; Temesvárt Beichel könyvárus.

Kisfaludy Károly minden munkái,

Hat kötetben.
Szerkeszté **Schedel Ferencz**
a' Kisfaludy-társaság ügyelése alatt.
Szorosan a' harmadik kiadás textusa szerint, annak bővítésével, bevezetése és
jegyzéseivel, valamint a' költő aczélmetszetű új képével s egyéb fa- és aczélmets-
zetekkel díszített negyedik kiadás. Sr. Előfizetési ára 7 ft.

Kelet népe nyugoton.
Fáy Andrásról.
Második bővített kiadás.
N 8-rét 81 lapnyi, borítékba kötve 24 kr.

Bajza
V E R S E I,
2ik kiad., a' szerző képével
Srét 1842. borítékba fűzve 48kr.

Kisfaludi Kassics Ignác Praxis Juridica Civilis

Stylare Juristarum Latino-Hungaricum,
harmadik megbővített és az újabb törvényhez alkalmazott kiadás két kötet,
vásznonba köt. ÁRA 5 fr. 30 kr. pp.
Ezen jeles munkának czélszerűségéről, közhasznáról és kivált törvény-gyakorlók-
ra nézve szükséges volta felől a' t. köz. már eléggé értesülve van, és a' közvéle-
ményt igazolja azon körülmény is, hogy az előbbi két kiadásnak példányai már rég
elkelvén, annak harmadik kiadása lön szükségessé.

Legújabb és legteljesb pesti Magyar-Német Levelezőkönyv

és **Házi Titkokok.**
Hív tanácsadó minden rendű és rangnak számára, mindennemű, a' közönséges é-
letben előforduló levelek és ügyiratok szerkesztésében, magában foglaló;
Általános és különös szabályokat a' levélírás módjáról, 340 mindennemű ügybeli
barátságos és szerelmes leveleket, biléteket és kérelemleveleket; azután törvényes
határozatokat, szabályokat és példákat magányügy iratokra, u. m. szerződéseket,
végintézeteket, nyugtatványokat, bizonyítványokat és közhirdetvényekre; mindenféle
a' számlási ügyekhez tartozókat, um. leltárt, rovást, házi számvitelt, scalát, ka-
matszámítást, pénzköltségi és időhasználási számítást, időhasználást, újévi és
husvétii tabellát, az ismeretesb pénzek és mértékek jegyzékeit; végre postatár-
gyakat, címeket és levélfeliratokat, idegen szók gyűjteményével együtt.
N 8adrét. 476 lapnyi, kemény kötéssel, 's a' sarka vászonba bor. kötve 2 f. pp.

A' valódi szakácság vagy: legújabb alapos és teljes Pesti szakácskönyv.

Második, tetemesen megbővített és javított kiadás.
Oly gyűjtemény
melly 2000 biztos és több évi tapasztalás által behizonyult szabályt foglal magá-
ban, miszerint minden rendű 's rangnak a' hus és böjtii ételeket, mint szinte a'
legjobb 's legjelesb csemegéket, süteményeket, kocsonyát, alutt-lét, befőtt gyü-
mölcsöt, levet, fagyalmat, likőröket 'stb. legalkalmasabban, legolesőbban és leg-
izletesebben készíthetik.
Saját tapasztalata és sokféle kísérletek után érthető 's könnyen folyó nyelv-
ven kiadta egy a' szakácságban különösen jártas Magyar Gazdaszony.
Második, tetemesen megbővített és javított kiadás.
Nagy 8rét, 544. lapnyi, kemény kötéssel 's a' sarka vászonba bor. kötve 2f. p. p.

Magányos magyar törvény

kérdések és feleletekben.
Előadva
Acsádi Acsády Sándor által.
A'honi törvényeket bármilly rendű lakosnak is tudnia kell: ha nem tudja, szegyen.
Második kiadás. Az illető újabb törvényekkel bővítve.
Srét. Pesten 1842. kemény borítékban 2 ft p. p.

F. eszt. oct. 1jétől kezdetét vette évnegyedre előfizetést Budapestén borítéktaian péld. 2 fr. 40 k.
postán 3 frt 20 krral elfogadnak mind a' Jelenkor és Társalk. szerkesztősége.

Szerkesztő Helmeccy. — Nyomatik Trattner-Károlyi betűvel, uri-utca 453.

KERESKEDŐI SZOTAR.

Magyar ésnémet nyelven két részben írta FOGARASI JÁNOS.
Srét Pesten 1843. borit. fűzve 30 kr. p. p.

Kegyelmes királyi
U T A S Í T Á S.
a' váltóbiróságok számára
legfels. engedelemmel közre bocsátotta
Jászay Pál.
n. Srét. Boritékba kötve 40 kr.

Jogtani
Műszókönyv,
két részben.
Írta alsóviszti Fogarasi János.
Harmadik, átdolgozott 's különösen vál-
tó és kereskedés-jogi műszókkal bővített
kiadás. N 8rét 115 lapnyi. Egy köre met-
szett táblával, kemény kötéssel 's a' sarka
vásznonba borit. kötve 1 fr.

Gyökerez gyógymódja
A' Tüdővésznek,
azon folyamat kifejtése, mellyet a' ter-
mészetnek és művészetnek kell választani
e' nyavalya meggyógyítására: egy új
's egyszerű gyógymód ajánlása mellett
Dr. Ramadje Hopkius Ferenczről.
Magyarozta Dr. N. T. 4 színezett köre
metszett táblával, 2ik kiadás n. 8rét 1842.
Boritékba fűzve 30 kr.

Magyarul
Olvasni tanító könyv,
mellyben mikor egyéb játékaikat meg-
unták, új hasznos mulatságot találnak a'
jóra hajló gyermekek. Írta
Fleischer Jakab.
2dik kiadás 8rét bor. fűzve 8 kr.

Hasznos
HÁZI JEGYZETEK
gyűjté Fáy András.
3ik kiadás 8rét. 1842. bor. fűzve 30 kr.

Német-Magyar
OLVASÓ-KÖNYV.
Tanuló ifjuság számára szerzette
Balassovits Lajos.
1ső rész második kiadás, n 8rét 4 köre-
metszett íráspéldány nyal és sokszorozó
tábl., kem. kötésben 24 kr.

MAGYARHONI TÖRTÉNETEK,
mellyeket a' protestans tanuló ifjuság számára összeszedett
Dierner Endre,
a' pesti ágost. hitv. felsőbb lyányiskola rendes oktatója.
Boritékba fűzve 30 kr, p. p.

Hirdetés.

A' nm. m. k. udv. kam. rendelésére
közhírré tétetik, hogy a' f. évi november
13ik azaz tizenharmadik napján reggeli
9 órakor Budán a' kincstári épületben
néhai b. Malonyay János magvaszakad-
tával a' királyi fisco-ra szállott 's ns He-
ves és Külső-Szolnok vármegyében ke-
lezett tiszavarsányi pusztá negyedrésze
a' jövő 1844ik évi szent György hó 24től
számítandó három egymást követő évre
nyilvános új árverés útján haszonbérbe
fog adatni.

Mirenézve a' bérleti és az árverés-
re megjelenni szándékozók ezennel meg-
hivatnak, hogy 400 pfgó forint bánat-
pénzzel ellátva személyesen vagy törvé-
nyes meghatalmazottaik 's képviselőik
által megjelenni vagy írásban teendő 's
hasonlóan a' fen kített bánatpénzzel el-
látott ajánlataik a' fen kifizött árverést
megelőző napon, de minden esetre a' leg-
közelebb bekövetkező nov. 13dik napja
reggeli 9 órájáig a' nmélt. m. k. ud. kam-
ra elnökségének benyújtani el ne mul-
lasszák. Az árverési 's haszonbérleti
feltételek Budán a' kamrai számvevő hi-
vatalnál valamint Ó-Budán is a' kamrai
főtiszt-hivatalnál megtekinthetők. Budán
1843ik évi sept. 28ik napján. 2—3

Árverési hirdetés.

A' nmélt. m. kir. udv. kincstár ren-
deléséből közhírré tétetik, hogy f. évi

Magyar és Német
BESZELGETÉSEK.
a' két nyelvet beszélni kezdők számára
szerkeszté Csató Pál.
N 8rét boritékba fűzve 50 kr.

KRITIKAI LAPOK.
Kiadja Ba j z a.
5 füz. 8rét bor. fűzve csak 1 fr.

THALIA.
Eredeti szindarabok gyűjteménye
Kovács Pál által.

Tartalom: Kettőnek a' Lyánya, vigj.
A' zsvány, szinj. Az éjjeli vendég, szo-
morujáték. A' széplelkű, vigj. A' feltés
gyötrelmei, vigjáték a' magyar előkor-
ból A' koldus-lyány. Erkölcsi rajzolat
4 felv. 2 kötet 8rét. 1842. bor. fűz. 48kr.

Az északamerikai
egyesült országok történetei
drezdai tanító Hermann Ágoston L. for-
dítása szerint magyarozta
Velenczei Gábor.
2 kötet 8-rét bor. fűzve csak 40 kr.

V A D E M E C U M.

Szükséges
segédkönyv
mindennemű utazók és újságolvasók, tu-
dósok és ügyemberek számára, magában
foglaló: minden jelesebb országok és vá-
rosok nevezetesebb új és régi pénzeit és
mértékeit, magyar pénzre és mértékre
vive; valamint kimerítő tanítást 's utmu-
tatást a' magyarországi és bécsi postáról.
T. J. által
n. 8rét borit. kötve 30 kr. pp.

A' keresztényen vallástan
katechismusa
Dr. Ziegenbeim nyomán
készítette
Dr. Székács József.
8rét boritékba kötve 36 kr.

October 23án 's utána következő nap-
kon, szokott délelőtti és délutáni órák-
ban, a' kalocsai érseki rezidentziában
tartandó nyilvános árverés útján követ-
kező, néhai klobusiczi Klobusiczky Pé-
ter kalocsai érsek hagyományához tar-
tozó ingó javak a' legtöbbet ígérőknek
kézpénz fizetés mellett, fognak eladat-
ni, ugymint: néhány arany, ezüst, és
réz emlékpénzek, két arany zseb 's több
másféle óra, tükrök, függők, szőnyegek,
képek, burnótszelenczék, porcellán e-
dények, 's több más efféle.

A' venni szándékozók ezennel meg-
hivatnak a' fen kített napon 's helyen
megjelenésre. Budán oct 2án 1843 2—3

Tanítószéki csőd és folyamodás.

A' pesti k. tud. egyet. Jurjevich József-
nek ön kívánsága szerint nyugalomra té-
tele által megüritt statisztikai és banya-
törvényi tanítószék betöltése végett, u-
gyanottani törvényi kar előtt tartandó
csőd, 's benyújtandó folyamodás határ-
napja a' nm. m. k. httö tan. jövő 1844dik
évi mart. hó 21re tűzetett ki. Pesten oct.
7én 1843. Szoblahói Palma Elek a' pesti
k. tud. egyetem jegyzője. 2—3

A' cs. k. ráczkevi urod. főtiszt hivatala
részéről ezennel közhírré tétetik, hogy
f. évi oct. 30kán regg. 9 órakor a' pro-
monitoriumi íróteremben az urod. halá-
szat, pálinkamérés 's a' révek árverés ut-
ján bérbe fognak adatni. Kelt Promon-
torban oct. 6án 1843. 3—3.

vasárn. o
Megjeleni
sz. alati
mányok
FOGLALAT:
tések; or
ra emanc
ovó péld
met lapo
játékszin
melly uir
szágban t
eredvény
Anglia (f
Francia o
delkader
Mexiko és
és Yukat
elhamvad
Görögors
lantás a'
Értesítő.
Ö cs.
káptalaub
posttá; Bor
Vazul nagy
nos makói pl
váradi plebá
olaszi plebá
vábbá az ep
írult tiszb.
cholics Gy
szentszéki j
nost felruhá
nál tiszb. ti
kamránál t
kamrához va
mányzéki g
nevezni, v
a' statistika
következté
Or
(Fol
leti mond
czikk nagy
egyszeres p
kétékedés tár
kivánja élet
t. czikk csak
é jelen czik
megy 's egy
vallom én il
az emancipa
taljában nem
szomorú kö
az ember kö
egyenlőség,
kor föltétele
létre nem jö
a' történetar
lányosan mi
a' zsidó nem
's nemzeti e
cha, ki pedig
nyában is h
föltétlen em
tebb zsidót
zsidók állap
nek munká
rendelet, m
tás mellett
ezen jótéte
18. 1808,
melly a' bir
cs. rendelet
őket bátorsá
ban egyedül
iskolákat 's
tékony köve
minden ner